

КУЛЬТУРА

шотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 49 (1696)

6 снежня 2024 г.

Беларуская выцінанка ўключана ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА.

Працяг тэмы на стар. 5

Падтрымка будзе забяспечана

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка 2 снежня разгледзеў кадравыя пытанні і назначыў Руслана Чарнецкага міністрам культуры Рэспублікі Беларусь.

Кіраўнік дзяржавы назваў назначэнне новага міністра вельмі знакавай падзеяй. Звяртаючыся да Руслана Чарнецкага, лідар сказаў:

— Калі не найважнейшае, то вельмі знакавае назначэнне. У элементах нашай культуры вы адчулі добра, вы яе прайшлі: і канцэртная дзейнасць,

і “кіношная”, і гэтак далей. Адзінае пытанне: ці зможае вы гэтым усім кіраваць? Мы, вядома, будзем рабіць усё, каб у вас быў чалавек, на якога вы маглі б разлічваць і які гэтым у жыцці ўжо займаўся.

Аляксандр Лукашэнка распавёў, што яму не раз даводзілася сутыкацца з работнікамі культуры. Паводле слоў Прэзідэнта, гэта вельмі розныя людзі, але таленавітыя, здольныя і амбіцыйныя. “Напэўна, вам таксама гэта блізка і вы разберацеся з гэтым. Я заўсёды шкадую міністра культуры

ў тым плане, што яму даводзіцца такі націск вытрымліваць”, — канстатаваў беларускі лідар.

— Нібыта яны (работнікі культуры. — *Заўв.*) патрыятычныя, накіраваны да адной мэты, але так па-рознаму ідуць да гэтага... З пачатку сваёй прэзідэнцкай дзейнасці ў ўнікаў ва ўсе праблемы кожнага культурнага работніка. Ва ўсе праблемы. Стараўся разабрацца. Потым я зразумеў, што калі буду займацца толькі праблемамі гэтых людзей, то на усё астатняе ў мяне не хопіць часу. Ды і бачу: зробіш добра — усё задаволены, а назаўтра якая-небудзь група заўзята выступае супраць таго, што ты зрабіў, і гаворыць, што ўсё гэта няправільна і не трэба было ім дапамагаць ці яшчэ нешта. Увогуле, чахарда была, — расказаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт адзначыў, што ў сферы культуры вельмі жорсткая канкурэнцыя, аднак ад яе нікуды не дзенешся. “Але трэба канкураваць. Хто больш таленавіты, той і нават. Хто не зможа канкурэнцыю вытрымліваць — што ж, ён сам сабе выбраў гэтую дарогу. Хоць не скажу, што я не падтрымліваю імкненне людзей быць нават. Яны ўсе хочуць быць нават, на вачах — такая ў іх работа”, — дадаў Кіраўнік дзяржавы.

— З усіх мастацтваў для нас найважнейшым з’яўляецца кіно. І тое, што адбываецца ў нашым кінематографі, — гэта проста ганьба. Гэта недапушчальна. Мы скаціліся, мы сталі горш выглядаць да таго савецкага перыяду, калі ўдзялілі сур’ёзную ўвагу кінематографу. Не скажу, што мы ў гэтым не зашкавалі, аднак чамусьці ўсе хочуць мець грошы, але на выхадзе не хочуць пагадзіцца з тым, што трэба мець добры фільм, карціну добрую. Звярніце на гэта самую сур’ёзную ўвагу, — даручыў беларускі лідар.

Канцэртная дзейнасць, на думку Аляксандра Лукашэнка, таксама важная.

— Людзі хочуць не толькі працаваць дзень і ноч, але і нейкай веселасці. Вось марафон (“Марафон адзінства”. — *Заўв.*), у якім вы ўдзельнічаеце актыўна, паказаў, што людзі адкаляюцца, разумеюць і танцавальнае мастацтва, і песеннае, і гэтак далей. Гэтану трэба ўдзяляць увагу, але гэта прасцей, напэўна, у нашай сітуацыі, — падкрэсліў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы таксама растлумачыў: рашэнне назначыць новага міністра культуры не было звязана з тым, што Анатолій Маркевіч, які займаў пасаду раней, не справіўся з абавязкамі.

— Гэты чалавек з іншай сферы, і я спецыяльна накіроўваў туды чалавека з іншай сферы. Я яму не зайздросчу: яму было вельмі цяжка. Таму я ўсё ж такі звяртаюся да таго, што гэта павінен быць “іх чалавек”, як кажуць, са сферы культуры. Вам гэта ўсё знаёма. Вы вельмі патрыятычны, надзейны чалавек. Я спадзяюся, што вы справіцеся з гэтай работай. Проста па-мужчынску хачу сказаць: у цябе, Руслан, іншага шляху няма. Або памерці, або навесці парадка ў гэтай сферы, — вообразна выразіўся Аляксандр Лукашэнка. — А людзі ў нас таленавітыя, яны могуць усё: і кіно здымаць, і спяваць, і танцаваць, і іншае. Падтрымка вам будзе забяспечана ўсялякая. Мы будзем дапамагаць і падтрымліваць.

Прэзідэнт таксама даў згоду на прызначэнне Дзмітрыя Шляхціна першым намеснікам міністра культуры.

Падрабязней — на сайце president.gov.by

Пад увагай Першага

Штогод тысячы турыстаў прыязджаюць у Беларусь, каб атрымаць асалоду ад велічнай прыгажосці ўнікальных помнікаў дойлідства. Сярод іх — палацава-паркавы комплекс Булгакаў у Жылічах, які адносіцца да позняга класіцызму.

Ансамбль у сённяшнім Кіраўскім раёне быў спраектаваны архітэктарам Каралем Падчашынскім на заказ бабрыйскага павятовага маршал-

ка Ігната Булгака ў 1830-я. Палац будаваўся ў два прыёмы: спачатку паўстаў галоўны П-падобны корпус, а ў 1864—1876 гадах — доўгае двухпавярховае крыло з царквой і дадатковымі жылымі памяшканнямі. Пасля рэвалюцыі тут размяшчаўся дзіцячы дом, у 1930-х — заатэхнічны тэхнікум, а па заканчэнні Вялікай Айчыннай вайны — Бабруйская трохгадовая аграрна-медыцынска-адукацыйная школа. Калі для яе ўзвалі новы будынак, помнік дойлідства стаў занепадаць.

Рэстаўрацыя комплексу пачалася ў 2009-м. У рамках работ аднавілі заходнюю частку палаца і флігеля, гістарычныя інтэр’еры ў галоўным корпусе, а таксама аранжарэю, разбураную ў гады Другой сусветнай вайны. Станам на 2023-і для адраджэння архітэктурнага ансамбля было выдаткавана 30 мільёнаў рублёў.

Цяпер у палацы працуюць Жыліцкі гістарычны комплекс-музей і дзіцячая школа мастацтваў.

Намеснік Прэм’ер-міністра Ігар Петрышэнка 2 снежня прадставіў супрацоўнікам Міністэрства культуры новага кіраўніка — Руслана Чарнецкага.

Перадусім Ігар Петрышэнка адзначыў, што наша галіна, цікавая сама па сабе, вырашае найважнейшыя задачы. Звяртаючыся да Руслана Чарнецкага, намеснік Прэм’ер-міністра сказаў:

— Шмат таленавітых, творчых праектаў вы рэалізавалі як вядучы майстар сцэны, шмат сыграныя роляў. Цяпер усё па-сапраўднаму. Як сказаў Прэзідэнт, “памры, але выканай задачу”. Будзем імкнуцца разам з усёй сферай, а таксама з іншымі калегамі, таму што галіна культуры не можа быць на асобным трэку. Гэта арганічны змест усяго жыцця краіны.

Ігар Петрышэнка падкрэсліў, што без культуры немагчыма рэалізаваць большасць праектаў.

— Гэта датычыцца і тэатра, і кінематографа, Кіраўнік дзяржавы сёння справядліва адзначыў. Я думаю, у гэтую сферу вы, Руслан Іосіфавіч, як прафесіянал яшчэ больш унікальна і разберацеся ў ёй, — лічыць віцэ-прэм’ер. — І мы сапраўды наш кінематограф падымем на тую вышыню, якую чакае і якую заслугуе глядач, бо нам ёсць чым ганарыцца: матэрыяльная база выдатная, артысты, сцэнарысты, рэжысёры ёсць, то-бок мы ўсё гэта можам. Іншыя сферы вам таксама знаёмыя. Сёння Кіраўніком дзяржавы ўзгоднена і прызначэнне першага намесніка — гэта чалавек з галіны, ён кіраўнік. Я думаю, што двайной цягай плюс намаганні ўсяго калектыву, і ўсе тыя задачы, якія ёсць, яны абавязкова атрымаюцца. Хочацца пажадаць поспехаў, творчага

Стаць эталонам

натхнення, каб кожнае ваша кіраўніцкае рашэнне было напоўнена не толькі творчым падыходам, але і творчай грунтоўнай рэалізацыяй на карысць развіцця культуры нашай краіны і ў цэлым нашага грамадства, каб мы заўсёды і ўнутры, і на знешнім кантуры ганарыліся культурай. Нашу культуру ведаюць, любяць, цняць, таму наша задача — яе далей прасоўваць.

Руслан Чарнецкі падзякаваў за пажаданне і цёплыя словы.

— Вялізная праца была праведзена. Мы ўсё не па чутках ведаем, што такое культура ў нашай краіне. Я шмат езджу па расійскіх фестывалях, нас усюды ставяць у прыклад. Але нам трэба бу-

дзе зрабіць яшчэ больш для далейшага развіцця культуры. Гэта тычыцца абсалютна ўсіх галін, пачынаючы з кіно, тэатраў, эстрады, бібліятэк, музеяў. Ніхто не застанецца ўбаку, таму працаваць прыйдзецца вельмі плённа, карпатліва. Прашу ўсіх настроіцца на прадуктыўную работу для таго, каб наша культура была эталонам для ўсіх, — адзначыў новы міністр.

Ігар Петрышэнка таксама падзякаваў Анатолію Маркевічу, які кіраваў сферай чатыры гады. Віцэ-прэм’ер выказаў надзею, што калектыву Міністэрства, падведаным арганізацыі палітычна будучы выконваць пастаўленыя задачы.

Міністр культуры Руслан Чарнецкі і дырэктар музея Я. Коласа Ірына Маціяс падчас вечарыны

3 удзячнасцю

Вечарына, прысвечаная 65-гадоваму юбілею Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Я. Коласа, адбылася 4 снежня ў зале пасяджэнняў Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук. Ва ўрачыстачыні міністр культуры Руслан Чарнецкі.

— Калі я зайшоў у гэтую залу, у мяне мамэнтальна ўзнікла пачуццё ўдзячнасці. Я разумею, наколькі беражліва і чуйна служыцелі літаратурна-мемарыяльнага музея Я. Коласа на працягу 65 гадоў захоўваюць найвялікшы зда-

бытак класіка беларускай літаратуры. Я хашеў бы падзякаваць супрацоўнікам установы розных гадоў за тое, што яны збераглі гэтую спадчыну для нас. Вялікую прыгажосць, якую пакінуў пасля сябе пісьменнік, мы абавязаны ведаць, цытаваць і расказаць пра яе дзецям, унукам і праўнукам, — падкрэсліў Руслан Чарнецкі.

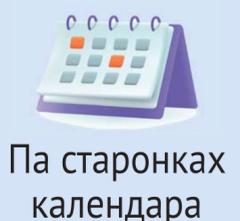
Да прысутных таксама звярнуліся дырэктар Інстытута літаратуразнаўства імя Я. Купалы Іван Саверчанка, старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхаіл Пазнякоў і іншыя прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі, выканаўчай

улады і грамадскіх аб’яднанняў. Госці віншавалі ўстанову з юбілеем і адзначылі яе важную ролю ў культурным жыцці краіны.

Акрамя гэтага, на працягу вечара ўдзельнікам мерапрыемства ўручалі падзякі за шматгадовую працу, высокі прафесіяналізм, поспехі ў захаванні і папулярызачыі коласаўскай спадчыны.

За творчую частку імпрэзы адказвалі артысты музычнай капэлы Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН ды іншыя калектывы.

Працяг тэмы на стар. 6

■ 6 снежня з’явілася на свет Зінаіда Якаўлеўна Мажэйка (1933—2014) — этнамузыказнавец. Доктар мастацтвазнаўства, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры (у складзе аўтарскага калектыву) за стварэнне цыкла музычна-этнаграфічных стужак (студыя “Беларусьфільм”) “Палескія Калядкі”, “Галасы вякоў”, “Памяць стагоддзяў”, “Палескія выселлі”, “Пранясі, Божа, хмару”, “Крыўныя вечары”.

■ 7 снежня 1938 года — дзень нараджэння жывапісца і педагога Васіля Фёдаравіча Сумарава. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі, спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва, уладальнік ордэна Францыска Скарыны.

■ 9 снежня з’явіўся на свет Георгій Савельевіч Дубаў (1933—1995) — акцёр. Народны артыст БССР. З 1959 года працаваў у Гродзенскім абласным драматычным тэатры, з 1964-га — у тэатры імя Я. Коласа ў Віцебску.

■ 10 снежня нарадзіўся Валерый Фёдаравіч Шкаруба (1957—2020) — жывапісец. Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, уладальнік медаля і ордэна Францыска Скарыны, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры за серыю пейзажаў “Спрадвечнае”, выкананых у 1997—2000 гадах.

■ 11 снежня з’явіўся на свет Іосіф Навумавіч Вейнэровіч (1909—1998) — аператар і рэжысёр дакументальнага кіно. Народны артыст БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі II ступені (за франтавыя здымкі партызанскіх злучэнняў Украіны і Беларусі), Дзяржаўнай прэміі БССР за фільм “Генерал Пушча”.

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка аб'явіў аб старце ўсебеларускай акцыі “Марафон адзінства” 17 верасня. “Гэта будзе марафон трыадзінства традыцый: нацыянальнай культуры, якую беражліва захоўваем і развіваем, талентаў нашых людзей, якімі славіцца беларуская зямля, прыгажосці славянскай душы, якая напайнае наваколны свет гармоніяй і ўзаемаразуменнем”, — сказаў Кіраўнік дзяржавы. Паводле яго слоў, гэта дасць магчымасць кожнаму адчуць усю палітру талентаў беларускай зямлі і дакрануцца да багатай спадчыны нацыянальнай культуры. “Няхай яркія фарбы і мелодыі творчасці ва ўсіх кутках краіны абудзяць у сэрцах беларусаў любоў да сваёй Радзімы”, — пажадаў Прэзідэнт.

Моладзь у праекце згуртаванасці

Маштабны “Марафон адзінства” злучыў як вядомых выканаўцаў, так і артыстаў, што робяць першыя крокі ў прафесіі. Яднае іх шчырая любоў да роднай зямлі і да творчасці. Прычыніліся да агульнарэспубліканскай акцыі і выхаванцы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Пра ўдзел у “Марафоне” ды іншых патрыятычных праектах на сустрэчы ў прэс-клубе “Культура і Мастацтва” распавялі рэктар установы Наталля Карчэўская, дацэнт кафедры харэаграфіі Вольга Наўроцкая і студэнтка, лаўрэат рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў Ганна Баршчова.

Наталля Карчэўская: Мы вельмі рады, што ўніверсітэт запрашае нас да ўдзелу ў такім буйным рэспубліканскім праекце. Гэта стала магчымым дзякуючы таму, што нашы студэнты задзейнічаны ў многіх маштабных дзяржаўных спецыяльных мерапрыемствах. Яны не толькі якасна выконваюць пастаўленыя задачы, але і вылучаюцца дысцыплінаванасцю, адказнасцю, асаблівым стаўленнем да справы.

Вольга Наўроцкая: У нас так заведзена, што канцэртная дзейнасць з’яўляецца неад’емнай часткай навучальнага працэсу. Студэнты павінны атрымліваць спецыяльны досвед. І таму для нас вялікае шчасце, што маем магчымасць выступаць на такіх буйных мерапрыемствах, як “Марафон адзінства”.

Наталля Карчэўская: Дадам, што гэта стымулюе творчую актыўнасць нашых студэнтаў. Як прыклад — Ганна Баршчова стала лаўрэатам Міжнароднага фестывалю-конкурсу сольнага танца імя Махмуда Эсамбаева з нумарам, які вырас з выступлення “Нарачанскі жаль” на марафоне. Ён быў кардынальна перапрацаваны і ў выніку прынёс такое значнае дасягненне.

Ганна Баршчова: Гэта вялікі гонар — удзельнічаць у такой маштабнай акцыі. Немагчыма не адчуць любоў да сваёй краіны, радаць за таленавітых людзей беларускай зямлі. На працягу ўсіх канцэртаў марафону адчуваецца: мы адзіныя. І вельмі прыемна мець магчымасць радаваць творчасцю нашых людзей у розных кутках рэспублікі.

Наталля Карчэўская: Так, “Марафон адзінства” праходзіць чырвонай ніткай праз увесь гэты год. Аднак нашы студэнты і выкладчыкі ўдзельнічаюць яшчэ і ў іншых буйных дзяржаўных мерапрыемствах. Самыя значныя з іх — святкаванне 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Маладыя рэжысёры стваралі цырымонію ўскладання кветак на палітэрамію. І гэта вельмі важны досвед. Арганізуюць падобныя рытуалы — вялікая адказнасць. Актыўны ўдзел калектыву БДУКМ прымаў у грамадзянскай частцы парада ў сталіцы, прысвечанага Дню Незалежнасці і 80-годдзю вызвалення Беларусі.

Сярод вялікіх палей таксама — цырымонія адкрыцця і закрыцця XXX Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” у Палацы Рэспублікі. Акрамя таго, студэнты пастаянна ўдзельнічаюць у рэспубліканскіх і міжнародных творчых форумах і спаборніцтвах. Прыкладам, нядаўна адзначыліся на Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Віцебску, на Міжнародных рэжысёрскіх майстэрнях у Маскве.

Палей сапраўды шмат. І мы здоленыя гэтым, бо артыст расце на сцэне. Памятаем пра пасыл Кіраўніка дзяржавы аб практыкаарыентаванасці адукацыі.

Вольга Наўроцкая: Варта згадаць і здзейснены сёлета праект “Лінія памяці. Код вайны”. Ён рэалізаваны за кошт гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Гэта вялікае шчасце, калі творчыя людзі могуць атрымаць падтрымку дзяржавы і ажыццявіць свае задумкі. Падрэслю, што з’явілася магчымасць не столькі рэалізаваць свае як творчы адзінку, а даць такі шанец многім іншым. У нас былі далейшымі студэнты і выкладчыкі, калектывы іншых устаноў. Нельга не звярнуць увагу

на адукатывную функцыю спектакля. Гэта быў сапраўдны ўрок як для гледачоў, так і для артыстаў. Думаю, у такіх праектах ёсць вялікая будучыня. Гэта вельмі перспектыўная форма, якая дазваляе выступаць тонкае пачуццё патрыятызму, распавесці аб тым, што ні ў якім разе нельга забываць ці аддаваць.

Ганна Баршчова: Заглыбіцца ў няпростую тэму нам дазволілі актыўны рэпетыцыйны працэс. Акрамя таго, неабходная свядомасць ёсць недзе ўнутры. Пасля спектакля мы не раз плакалі, хача на сцэне дазволіць сабе гэтага не можам. Наша задача — пластычна раскрыць важную для нашага народа тэму.

Наталля Карчэўская: Вядома, сіла мастацтва вялікая, і важна асэнсоўваць значныя гістарычныя падзеі ў мастацкіх вобразах. Да таго ж падобныя праекты — гэта магчымасць на справе выявіць свой патрыятызм.

Наталля Карчэўская, Вольга Наўроцкая

Ганна Баршчова

Узоры папяровай казкі

У Асунсьёне, сталіцы Парагвая, з 2 па 7 снежня адбываецца 19-я сесія Міжурадавага камітэта ЮНЕСКА па ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны, падчас якой элемент “Выцінанка, беларускае традыцыйнае мастацтва выразанна з паперы” быў уключаны ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва.

Майстар Лізавета Чырвонцава з Маладзечна і яе выцінанка “Віфліемская зорка”

3 ГЛЫБІНЬ ВЯКОЎ

Агулам падчас сесіі 24 дзяржавы — члены камітэта, якія прадстаўляюць 183 дзяржавы — удзельніцы Канвенцыі ЮНЕСКА, разгледзілі 63 заяўкі на ўключэнне ў спісы Канвенцыі ад 90 дзяржаў. У тым ліку 58 заявак на ўключэнне ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва, улічваючы пяць заяваў на пашырэнне элементаў, раней уключаных у спіс па заяўках іншых дзяржаў, дзве — на ўключэнне ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны з патрэбай у тэрміновай ахове і тры — на ўключэнне ў Рэестр перадавага досведу па захаванні нематэрыяльнай культурнай спадчыны. У сувязі са станоўчымі вынікамі мер па ахове, ужытых пасля ўключэння ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны элементаў, якія маюць патрэбу ў тэрміновай ахове, камітэт таксама разгледзеў тры заяўкі на пераход элементаў са Спіса нематэрыяльнай культурнай спадчыны з патрэбай у тэрміновай ахове ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны. На цяперашні час у ім — 611 элементаў са 140 краін.

Выцінанка, якую ў розных мясцінах яшчэ называюць выразанкай, выстрыганкай альбо выбіванкай, — від і тэхніка народнага дэкаратывна-прыкладнага мастацтва, ажурны ўзор, выразаны з паперы. Найбольш пашыраныя аднаколерныя выцінанкі. Але часам іх рабілі ў некалькі слаёў рознага колеру, з геаметрычнымі, расліннымі, зааморфнымі і антрапаморфнымі ўзорамі. Росквіт выцінанкі прыпадае на канец XIX — пачатак XX стагоддзя, калі ёй аздаблялі вокны, сцены, мэблю, элементы святочных убораў.

У 2021-м мастацтва выцінанкі ўключана ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Гэтая адметная праява нематэрыяльнай культурнай спадчыны мае комплексны характар і прадстаўлена на тэрыторыі ўсіх абласцей краіны.

Сёння ў нашай краіне носьбітамі гэтага мастацтва з’яўляюцца каля сотні майстроў.

На фота злева: народны майстар Наталля Адзінец з Любанскага раёна

На фота справа: майстар Святлана Лункевіч з Магілёва

ВЯРТАННЕ САКРЭТАЎ

Адралжэнне мастацтва выцінанкі ў Беларусь адбылося ў 1970—1980 гады. Аднам з ініцыятараў вяртання амаль страчанай традыцыі мастацкага выразанна з паперы стала архітэктар рэстаўрацыйнага навукова-праектнага інстытута Міністэрства культуры БССР Вялянціна Слюнчанка, якая

ўключыла яе ў праграму навучання дзяцей і моладзі ў студыі мастацкай творчасці. У 1987-м яе вучні атрымалі дыплом першай ступені Міністэрства адукацыі БССР, калі ўпершыню прадставілі свае работы ў тэхнічна-ўсёй яе тэрыторыі, у тым ліку і ў Беларусі — спачатку ў шляхецкім, гаралскім, а пазней і ў сялянскім асяроддзі. Тэхналогія гравіравання на асабліва-ціх матэрыялах. Аркуш можна склаці ў любым парадку і выразаць нажніцамі, паўтарыючы ўзор столькі разоў, колькі ластові утарыла папера. Такага працэсу тыражавання нельга дабіцца ад іншых матэрыялаў. Найбольш распаўсюджаны тэхнічны прыём — складанне аркуша ўдвай або ў чатыры ці восем разоў. Асноўныя рысы народнай выцінанкі — сіметрыя і дэкаратывнасць вобразаў. У беларускай выцінанцы сустракаюцца восевая (лостэркавая), радыяльная і рапортная сіметрыя, а таксама спалучэнне некалькіх яе відаў. Выцінанка папулярная не толькі сярод дарослых, але выдатна пасуе і для працы з дзецьмі: каб засвоіць гэты від народнага дэкаратывна-прыкладнага мастацтва, трэба толькі жаданне і крыху цярплівасці, а з матэрыялаў — нажніцы, папера і клей.

На Брэстчыне адралжэнне выцінанкі пачалося ў пачатку 2000-х, калі мясцовая майстрыня Святлана Вяль правяла шэраг майстар-класаў для работнікаў культуры вобласці. Адначасова з тым у Ружаных Пружанскага раёна працаваў майстар выцінанкі Юры Малышэўскі. У Брэсце развіваць выцінанку пачалі Марына Марчук і Ніна Міхайлава, адна перадавала ўменне студэнтам, другая — навуэнцам сярэдняй школы; вынікам гэтай працы сталі абласныя выставы.

Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці ў рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянска базар у Віцебску” праводзіць дарослых, але выдатна пасуе і для працы з дзецьмі: каб засвоіць гэты від народнага дэкаратывна-прыкладнага мастацтва, трэба толькі жаданне і крыху цярплівасці, а з матэрыялаў — нажніцы, папера і клей.

Мясцовыя майстры працуюць у тэхніцы выцінанкі і ў іншых рэгіёнах краіны, а ўключэнне яе ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва будзе спрыяць папулярнасці гэтага мастацтва ва ўсім свеце.

Антон РУДАК
Фота з намінацыйнага дасье

**БОЛЬШ
ЧЫМ МУЗЕЙ**

Музей у былым доме народнага пята быў адчынены для наведвальнікаў 4 снежня 1959 года. Зразумела, з той пары прайшло шмат часу, і разам са зменай гістарычных эпох і тэхналагічным прагрэсам стаўленне да музеяў мянялася. Калі раней калекцыі падобных устаноў займаўся толькі навукова-збіральніцкай і экскурсійнай работай, то цяпер музей павінен быць паўнаважнай культурнай прасторай, каб прыцягнуць новых наведвальнікаў розных узростаў і інтарэсаў.

— У час, калі пісьменнік жыве ў гэтым доме, тут часта збіралася інтэлігентная публіка, — расказвае Ірына Уладзіміраўна. — У тым ліку пачынаючыя паэты, пісьменнікі, рэдактары, мастакі. Натхніўшыся гэтым, мы пачалі дапамагаць моладзі ладзіць першыя выставы і выступленні на базе музея, даваць талентам штуршок для развіцця, як раней рабіў Якуб Колас. Так, у рамках акцыі “На Акадэмічнай” мы праводзім канцэрты маладых спевакоў, а наш праект “Простыя словы” дазваляе як знакамітым, так і малавядомым творцам расказаць пра сябе і прадставіць публіцы свае работы.

Але наша галоўная задача — праз мерапрыемствы розных напрамкаў прыцягнуць у музей новых наведвальнікаў і пазнаёміць іх з вялікай спадчынай пісьменніка. У тым ліку праз імпрэзы, якія на першы погляд не звязаныя з асобай Якуба Коласа. Бо калі нашыя госці ўсведамляюць, што ў гэтым доме сапраўды жыві легендарны пісьменнік, для іх нібы адкрываецца новы свет. Класік раптам перастае быць міфічнай фігурай, робіцца жывым чалавекам. Такім чынам у нас з’яўляецца больш зацікаўленых гасцей, якія паступова ўлюбляюцца ў музей і становяцца нашымі пастаяннымі наведвальнікамі.

Таксама мы надаем вялікую ўвагу развіццю сацыяльных сетак устаноў і свочасоваму абнаўленню афіцыйнага сайта, каб людзі нават з іншых краін маглі даведацца пра музей. Так, мы не павінны забывацца аб асноўных задачах — навуковай і фондавай рабоце, але адначасова з гэтым мусім пашыраць поле дзейнасці.

**У ПОШУКАХ
ЦІКАВАГА**

Літаратурна-мемарыяльны музей за дзесяцігоддзі свайго існавання стаў сапраўднай скарбніцай інфармацыі аб жыцці і творчасці пісьменніка. Сёння фонд складае больш за 36 тысяч адзінак. У 10 экспазіцыйных залах і архіве захоўваецца больш за 300 фотааздымкаў і каля 500 дакументаў, асабістыя рэчы пісьменніка, арыгіналы рукапісаў і кнігі.

Але было б памылкай лічыць, што ўсе артэфакты, якія тычацца Якуба Коласа, ужо знойдзены і захоўваюцца ў профільнай ўстанове. Калекцыя музея рэгулярна папаўняецца новымі экспанатамі, якія насамрэч бывае досыць цяжка раздабыць. Але работнікі музея паспяхова спраўляюцца з гэтай важнай задачай.

— Якуб Колас быў вядомай асобай, меў шмат сяброў і знаёмых і дасяглаў ім паштоўкі, фатаграфіі, кнігі з аўтографамі. Сёння гэтыя рэчы трапляюць на аўкцыёны, і мы стараемся набываць іх. Часам калекцыянеры і нашчадкі пісьменніка дораць артэфакты ці пакідаюць

**Захавальнікі
колесаўскіх
мясцін**

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа адзначае юбілейную дату — 65 гадоў з дня афіцыйнага адкрыцця. Аб творчых праектах, абнаўленні фонду і міжнародным супрацоўніцтве мы пагаварылі з дырэктарам музея Ірынай Мацяс.

на часовае захоўванне. Іншы раз свае работы, прысвечаныя пісьменніку, перадаюць мастакі — за што, дарчы, хацелася б выказаць ім вялікую ўдзячнасць. Акрамя гэтага, мы адсочваем перавыданні твораў пісьменніка, каб дадаць новыя кнігі ў наш фонд, — расказвае Ірына Уладзіміраўна.

**СЯБРОЎСТВА
БЕЗ МЕЖ**

Важным напрамкам дзейнасці для музея з’яўляецца ўстанаўленне міжнародных сувязяў. Так, пагадненні аб доўгатэрміновым творчым супрацоўніцтве дзейнічаюць з літаратурным музеем А.М. Горкага ў Ніжнім Ноўгарадзе, літаратурна-мастацкім музеем Марыны і Анастасіі Цвятаевых у Аляксандраве і іншымі ўстановамі ў розных гарадах Расіі.

Геаграфія супрацоўніцтва пастаянна пашыраецца. Так, на міжнароднай канферэнцыі “Спадчына пісьменнікаў-класікаў на прасторы СНД. Роля літаратурных музеяў”, якая адбылася ў чэрвені на базе музея-сядзібы Л.М. Талстога “Ясная Паляна”, былі падпісаны пагадненні з кыргызскім Цэнтрам качавай цывілізацыі імя Курманджана Даткі і домам-музеем А.С. Пушкіна, які месціцца ў Кішынёве.

— Мы падтрымліваем цесныя натакты і з кітайскімі партнёрамі: наладжана шматгадовае супрацоўніцтва з Цзянзыньскім універсітэтам замежных моў. Праз камандзіроўкі нашы супрацоўнікі папулярызуюць творчасць Якуба Коласа, абменьваюцца вопытам з замежнымі калегамі. Таму мы шчыра ўдзячны Міністэрству культуры за ўсебаковае падтрымку нашай міжнароднай дзейнасці, якая з’яўляецца для ўстановаў вельмі важным напрамкам работы.

**У БУДУЧЫНЮ —
РАЗАМ**

Але немагчыма ўявіць сабе музей без яго работнікаў — людзей, якія штодня плённа працуюць дзеля захавання памяці аб вялікім беларускім пісьменніку.

— Мне вельмі пашанцавала з калектывам, — адзначае Ірына Уладзіміраўна. — Гэта каманда энтузіястаў, якія шчыра любяць сваю справу, нашу ўстанову і, канешне, творчасць Якуба Коласа. Прыкладам ініцыятыўнасці і шчырай зацікаўленасці нашых работнікаў з’яўляецца намеснік дырэктара музея Марыя Казакевіч, па прапанове якой рэалізуецца праект “Музей навобмацак”, уладасены сёлета гранта Прэзідэнта ў сферы культуры. Дзякуючы яе рабоце экспазіцыя становіцца інклюзіўнай, даступнай для людзей з парушэннямі зроку.

Фотааздымкам супрацоўнікаў музея розных гадоў знойдзецца месца ў новай кнізе “Тут цяпер музей...”, якую мы презентуем у рамках святкавання юбілейнай даты. На яе старонках можна даведацца аб гісторыі музея і нашай паўсядзённай дзейнасці: праектах, канферэнцыях, навуковай і даследчай рабоце. І, канешне, аб спецыялістах, якія працуюць ва ўстанове цяпер. Бо менавіта ад іх, таленавітых і адданных справе, залежыць, якім будзе музей надалей.

Данііл ПІЎКАРЭЦ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Арыенцір — на вынік

Пытанні работы тэатральна-відовішчных арганізацый ва ўмовах пераходу на новы механізм фінансавання абмеркавалі на пасяджэнні калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Мерапрыемства праходзіла 28 лістапада на базе Мінскага абласнога драматычнага тэатра ў Маладзечне.

Сёлета згодна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №275 “Аб падтрымцы асобных дзяржаўных арганізацый культуры” з першага лютага была прынята новая схема фінансавання дзяржаўных тэатраў. Яна прадугледжвае долевы ўдзел сродкаў бюджэту і ўласных даходаў тэатраў у забеспячэнні іх расходаў, звязаных з ажыццяўленнем бязучай дзейнасці, дзе 40% складаюць уласныя даходы, 60% — бюджэтныя сродкі, так званая схема фінансавання 40/60.

А 18 лістапада Прэзідэнт падпісаў Указ №422, якім змяняюцца падыходы па фінансаванні дзейнасці дзяржаўных тэатраў. І ўжо з 1 студзеня 2025 года бязучай дзейнасць тэатраў — стварэнне новых пастановак, правядзенне гастроліаў, аплата камунальных паслуг, эксплуатацыйных расходаў, выплата заробатнай платы і іншыя расходы — будзе ажыццяўляцца на парытэтнай аснове (50/50).

— Сёння дынаміка выканання Указа Кіраўніка дзяржавы ў Мінскім абласным драматычным тэатры становіцца, — адзначае Анатолій Маркевіч (міністр культуры Рэспублікі Беларусь на дату правядзення пасяджэння калегіі). — Між тым пачатак працы сталічнай вобласці ў новых умовах быў складаны. Трэба працягнуць ініцыятыву, і не толькі работнікам тэатра: падключыць грамадскіх, зацікаўліваць людзей тэатрам і планамерна працаваць з насельніцтвам.

Аб рабоце тэатральна-відовішчных арганізацый ва ўмовах пераходу на новы механізм фінансавання ў гэтым годзе і яе рэзультатыўнасці далажыла начальнік галоўнага ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і прафесійнага мастацтва Міністэрства культуры Кацярына Усава.

Паводле яе слоў, у сістэму тэатральна-відовішчных арганізацый Міністэрства ўваходзіць 51 установа рэспубліканскага і мясцовага падпарадкавання, у тым ліку 28 прафесійных дзяржаўных тэатраў. Планава паказчык па колькасці мерапрыемстваў выканалі ўсе тэатры, акрамя аднаго. І толькі адзін з тэатраў не справіўся з планам па колькасці наведванняў мерапрыемстваў, а ў цэлым па краіне гэты паказчык перавыкананы амаль на чвэрць. За мінулыя 10 месяцаў усе тэатры выканалі план па ўласных даходах. Значэнне іх долі ў агульным аб’ёме фінансавання складае ў сярэднім 45,2%.

— Мы навучыліся зарабляць грошы, але не заўсёды за кошт запатрабаваных у глядач спектакляў, аб чым сведчыць недастаткова высокі ў шэрагу тэатраў паказчык нападунальнасці залаў, — звярнула ўвагу дакладчыца.

**КАРЫСНАЕ —
У ПРАЦУ**

Кацярына Усава расказала аб асноўных напрамках дзейнасці, якія прыносяць тэатрам даходы. Гэта правядзенне спектакляў на ўласных пляцоўках і арганізацыя на іх культурна-відовішчных мерапрыемстваў з удзелам запрошаных выканаўцаў; стварэнне і пракат прэм’ерных спектакляў; міжнародныя рэспубліканскія тэатральныя фестывалі, абменныя рэспубліканскія гастролі, удзел у фестывалях за мяжой, праект “Культурная карта”, выкарыстанне новых форм пастановак, арганізацыя дзіцячых тэатральных студый і інш.

Дакладчыца спынілася на магчымасці выкарыстоўваць для рэалізацыі спектакляў іншыя крыніцы фінансавання: за кошт сродкаў Фонду Прэзі-

дэнта Рэспублікі Беларусь, Гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у сферы навукі, адукацыі, аховы здароўя, культуры і маладзёжнай палітыкі, сродкаў апякунскай рады.

**ГАСТРОЛЯМ
БЫЦЬ**

Падчас пасяджэння было адзначана, што колькасць гастроліаў беларускіх тэатраў па мяжой у параўнанні з мінулымі годам знізілася. Але цяпер праводзіцца актыўная работа з Расійскай Федэрацыяй па ўключэнні беларускіх творчых калектываў у федэральныя праекты і праграмы, дасягнуты папярэднія дамоўленасці. Бо замежныя гастролі — гэта не толькі заробленыя сродкі, але і ўклад у імідж нашай краіны. Тым больш расіяне гатовыя прыязджаць да нас у любы рэгіён са сваімі мерапрыемствамі, і публіка сустрэае іх добра. Есць упэўненасць, што расійскі глядач таксама правіць цікавасць да пастановак нашых тэатраў.

**НАЛАДЗІЦЬ
МАСТЫ**

Уздзельнікі пасяджэння спыніліся і на пытанні падрыхтоўкі для тэатраў спецыялістаў мастацкага профілю ў патрэбнай колькасці. Для гэтага трэба наладзіць масты паміж тэатрамі і ўстановамі адукацыі. У гэтую працу павінны ўключацца спецыялісты Міністэрства культуры, начальнікі ўпраўленняў культуры аблвыканкамаў, Мінгарвыканкама, рэгіёны. Неабходна выбудаваць дзейную праграму па забеспячэнні кадрамі,

выкарыстоўваць патэнцыял тэатральных школ і студый, больш старанна падыходзіць да замашвання таленавітай моладзі ў тэатрах. Увагі патрабуе і павышэнне кваліфікацыі.

**НОВЫЯ
ФОРМЫ**

Аб рэалізацыі тэатрамі механізму фінансавання 40/60 сёлета і 50/50 у 2025 годзе далажыла начальнік фінансава-эканамічнага ўпраўлення Міністэрства культуры Святлана Кручко. Па выніках апошніх 10 месяцаў у структуры даходаў тэатраў 69,8% — гэта даходы ад рэалізацыі паслуг па паказе спектакляў бязучага рэпертуару. Дадзеная пазіцыя для большасці тэатраў з’яўляецца асноўнай крыніцай атрымання даходаў, што ў большай ступені спрыяе забеспячэнню дзейнасці тэатраў ва ўмовах долевага фінансавання. Гэта таксама той становіцца момант, які сведчыць аб запатрабаванасці рэпертуарных спектакляў у глядачоў.

Рацыянальна да сённяшняй схемы і да планавання працы палышоў Вялікі тэатр Беларусі. Ён засяродзіўся на асноўнай дзейнасці: рэпертуарныя спектаклі цікавыя глядачу — ёсць даход. Оперны тэатр пачаў праводзіць канцэртна-відовішчныя мерапрыемствы згодна з заключанымі прамымі дагаворамі непасрэдна паміж ім і іншымі тэатрамі. Дзякуючы гэтым у яго застаецца вялікая доля атрыманай выручкі, што дае магчымасць тэатру самому фінансаваць бязучую дзейнасць і новыя пастаноўкі, а таксама разнастайны афіш.

Наступны год павінен стаць для работнікаў сферы культуры годам якасці і найноўшых форм арганізацыі працы. Трэба шукаць і знаходзіць тое, што цікава краіне, калектыву, людзям.

Святлана ЧЭКАЛАВА

Оперны снежань

Вялікі тэатр Беларусі заўжды ў цэнтры ўвагі — дзякуючы багаццю імпрэз. А ў пачатку зімы калектыў уваголе “заснежыць” буйнымі падзеямі, сярод якіх — XIV Мінскі міжнародны Калядны оперны форум.

25-годдзе Саюзнай дзяржавы будзе адзначана не проста канцэртнай праграмай, хай і складзенай з выступленняў расійскіх зорак, а грандыёзнай операй “Хаваншчына” Мадэста Мусаргскага. Гэта пастаноўка Марыінскага тэатра на чале з маэстра Валерыем Гергіевым. Выбар спектакля невыпадковы: сёлета споўнілася 185 гадоў з дня нараджэння славянскага рускага кампазітара. Таму Вялікі тэатр Расіі на мяжы восені і зімы зладзіў цэлы фестываль “Наш Мусарскі. 3 глыбіні...”, прадставіў усе пяць опер мэтра, уключаючы незавершаныя. Прычым праводзіліся прамыя трансляцыі, каб да творчасці класіка маглі далучыцца ўсе ахвотныя. Партыю Хаванскага на адным з паказаў выконваў наш Андрэй Валенціў, які апошнім часам працуе на два тэатры і, адпаведна, на два гарады — Мінск і Маскву. Гэты факт таксама трэба лічыць сведчаннем пёснага культурнага ўзаемадзеяння ў рамках Саюзнай дзяржавы. А “Хаваншчына” з Марыінкі, якую прэзентуюць на нашай сцэне 8 снежня, стане своеасаблівай прэамбулай-уверцюрай да Мінскага міжнароднага Каляднага опернага форуму. Ён пройдзе 10—15 снежня.

Традыцыйны Калядны форум сёлета ўключыць чатыры выбітныя спектаклі і гала-канцэрт. Але ж справа не ў колькасці, а ў тым, што кожны з фестывальных вечараў прадэманструе папраўдзе касмічны далагляд. Адкрыццём ва ўсіх сэнсах будзе “Галоўнае пытанне” Чувашскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Спектакль створаны пры дапамозе штучнага інтэлекту. Ён адказваў за лібрэта, партытуру, сцэнаграфію — ды ледзь не за ўсё, апроч жывога (але з удзелам робата-артыста) выканання. Гэта трэба ўбачыць — абавязкова! Відэавочна, такі эксперымент прыцягне ўвагу прыхільнікаў не толькі музыкі і тэатра, але і камп’ютарных тэхналогій.

Варонежскі тэатр, які раней неаднойчы прывозіў у Мінск балеты, пакажа “Вяселле Фігара”. Яно моцартаўскае, ды незвычайнае, бо дзеянне перанесена ў часы заканчэння Першай сусветнай вайны. У такіх умовах адпраўка Керубіна ў вайсковы наўрад ці будзе камічнай. Паглядзім?

Цэнтральныя парты ў спектаклі нашага Вялікага “Турандот” выканаюць запрошаныя зоркі “Гелікон-оперы” з Масквы і Міхайлаўскага тэатра з Санкт-Пецярбурга.

Сцэна з пастаноўкі Варонежскага дзяржаўнага тэатра оперы і балета “Вяселле Фігара”

▲ На спектаклі “Яўген Анегін” у Вялікім тэатры Беларусі

▲ Юрий Гардадзецкі ў ролі Ленскага (“Яўген Анегін” Вялікага тэатра Беларусі)

Сцэна са спектакля “Дыля”

Фестывальныя ідыліі

У Бабруйску падвялі вынікі IX Рэспубліканскага фестывалю нацыянальнай драматургіі. Найлепшым спектаклем былі названы “Пісаравы імяныны” Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы. А публіка абрала “Пана Твардоўскага” Палескага драмтэатра з Пінска — работа заваявала прыз глядацкіх сімпатый.

За шэсць дзён — 11 паставак прафесійных калектываў і творчых лабараторыяў з чатырох эскізаў студэнтаў-рэжысёраў, прысвечаная гістарычным п’есам Аляксея Дударова. Выдатна! Шкада толькі, што пазаконкурсным аказаўся спектакль закрыцця — “Горкі хлеб” Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага. У час паказу гэтага сцэнічнага твора вынікі ўжо былі падведзены — іх заставаўся аб’явіць, ускрыўшы канверты з імянамі-назвамі пераможцаў.

Больш за ўсё ўзнагарод атрымала “Ідылія” Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча — адрэзу тры! Найлепшая жаночая роля — Юлія маладой артысткі Марыі Драгабед. Найлепшая мужчынская роля другога плана — Банавентура Выкрунчак у выкананні Ігара Бурака. Найлепшая п’еса беларускага аўтара — “Сялянка” (“Ідылія”) В. Дуніна-Марцінкевіча. Сапраўды, ці можа хтосьці сказаць, што наш класік (а яго імя носіць фестываль і ўстаноўва — гаспадыня форуму) раптам — не самы?

Два дыпламы паехалі ў Тэатр-студыю кінаакцёра. Дзержавед з “Радавых”, уасоблены Анатолем Голубам, быў прызнаны найлепшай мужчынскай роляй. Вольга Дароніна ўшанавана за найлепшую жаночую ролю другога плана — Веры з таго ж спектакля па п’есе Дударова.

Самая удалая сцэнаграфія — Ларысы Рудэвай у “Палачанцы” ТЮГа. Найлепшая рэжысура — Лізаветы Машковіч у “Белых росах” Новага драматычнага тэатра. Яшчэ ўручылі шмат спецыяльных прызёў. Экзістэнцыйная трагедыя “Чалавек, заставайся чалавекам!” магілёўскіх лядчнікаў была адзначана за тэатральны эксперымент, а спектакль-канцэрт “Просто ты умела ждць...” Магілёўскага абласнога драмтэатра — за таленавітае ўвасабленне тэмы вайны.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Зрабіць мастацтва даступным

У Беларусі працягваецца рэспубліканская акцыя “Культурная карта”. Яна праходзіць па ініцыятыве Міністэрства культуры і дае жыхарам рэгіёнаў магчымасць убачыць найлепшыя пастаноўкі вядучых айчынных труп ды іншыя праекты.

НА МОВЕ ВОБРАЗАЎ

Адзін з самых актыўных удзельнікаў акцыі — Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М. Горкага. Артысты калектыву гастралююць па краіне са спектаклем “Горкі хлеб”. Гэтую дакументальную драму пра дзяцей, якія сутыкнуліся з выпрабаваннямі ваеннага ліхалесця, паставіў заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Сяргей Кавальчык.

— Выхад “Горкага хлеба” прымеркаваны да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Прэм’еру з поспехам прадставілі да Дня Перамогі, і з таго часу спектакль — у нашым рэпертуары. Тэма Вялікай Айчыннай вайны застаецца актуальнай, таму для дэманстрацыі ў рамках праекта “Культурная карта” мы абралі менавіта гэтую работу, — распавяла намеснік дырэктара тэатра **Анастасія Шырай**.

Па яе словах, “Горкі хлеб” паказалі ў дамах культуры ў Багушэўску і Баранавічах, цэнтрах культуры ў Асіповічах і Жыткавічах. Адбыліся і дыялогава-пляцоўкі з удзелам прадстаўнікоў мясцовых Саветаў дэпутатаў, дзеячаў культуры і мастацтва.

— Адкрыцця дыялогі прайшлі ў адпаведнасці з Канцэпцыяй развіцця нацыянальнай культурнай прасторы і ў рамках акцыі “Культурная карта”. Асноўныя тэмы для абмеркавання — патрыятычнае выхаванне моладзі, абарона мацярынства, дзяцінства, інстытута сям’і і шлюбу. Спікерам ад нашага тэатра выступіла рэжысёр-пастаноўшчык заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Валянціна Еранькова, — паведаміла Анастасія Шырай.

Два дыпламы паехалі ў Тэатр-студыю кінаакцёра. Дзержавед з “Радавых”, уасоблены Анатолем Голубам, быў прызнаны найлепшай мужчынскай роляй. Вольга Дароніна ўшанавана за найлепшую жаночую ролю другога плана — Веры з таго ж спектакля па п’есе Дударова.

Самая удалая сцэнаграфія — Ларысы Рудэвай у “Палачанцы” ТЮГа. Найлепшая рэжысура — Лізаветы Машковіч у “Белых росах” Новага драматычнага тэатра. Яшчэ ўручылі шмат спецыяльных прызёў. Экзістэнцыйная трагедыя “Чалавек, заставайся чалавекам!” магілёўскіх лядчнікаў была адзначана за тэатральны эксперымент, а спектакль-канцэрт “Просто ты умела ждць...” Магілёўскага абласнога драмтэатра — за таленавітае ўвасабленне тэмы вайны.

З КЛАСІКАЙ — У РЭГІЁНЫ

Да акцыі далучыўся і калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета. Так, 26 лістапада ў Докшыцах на сцэне кінаканцэртнай залы “Іскра” выступіў ансамбль А.М.А.Д.І.С. Brass пад кіраўніцтвам загадчыка трупы аркестра Дзмітрыя Гарбачука. Артысты прадставілі праграму “Новае дыханне” — творчы

праект, удастоены гранта Прэзідэнта. У імпрэзе таксама паўдзельнічалі салісты оперы Марыя Булда, Анастасія Лурывава, Іван Бярэзін ды іншыя.

— Канцэрт у рамках акцыі падарыў гараджанам магчымасць агунацца ў свет класічнай музыкі. Жывое гучанне інструментаў і ўнікальны вакальны стыль салістаў выклікалі непадобную цікавасць у дакшычан. Аб гэтым сведчылі перапоўненая зала і шчырае захапленне слухачоў, — адзначыла намеснік аддзела культуры Докшыцкага райвыканкама **Вольга Сушко**.

У той жа дзень адбылася дыялогава-пляцоўка “Захаваць гістарычную памяць у імя жыцця” з удзелам канцэртмайстра Вялікага тэатра заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь Юліі Шчарбаковай, Дзмітрыя Гарбачука і прадстаўнікоў мясцовай улады.

— Дыялог прайшоў у цёплай, сяброўскай абстаноўцы. Музыканты распавялі школьнікам аб творчых праектах, адказалі на пытанні. Такія

сустрэчы дапамагаюць моладзі фарміраваць актыўную жыццёвую пазіцыю, спрыяюць аднаўленню пакаленняў, — падкрэсліла **Вольга Сушко**.

У рамках акцыі артысты Вялікага тэатра таксама выступілі ў Рэчыцкім гарадскім палацы культуры, на канцэртных пляцоўках у Бешанковічах і Оршы, а 6 снежня завітаюць у Добруш.

МОЛАДЗЬ, НА СЦЭНУ!

Не застаўся ўбаку ад “Культурнай карты” і Маладзёжны тэатр эстрады. Калектыў прэзентаваў публіцы добрыя, кранальныя музычныя казкі — “Катавася і Пёсасторыя” і “Той самы Карлсан і Малыш”. На роўных з дарослымі ў праекце паўдзельнічалі і апекаванцы Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя У. Мулявіна. Юныя творцы падрыхтавалі насычаную праграму.

— У межах рэспубліканскай акцыі нашы артысты наведалі пяць гарадоў: Столін, Ляхавічы, Іванава, Драгічын і Смаргонь. Дзякуючы праекту маленькія глядачы, у тым ліку хаванцы сацыяльна-педагагічных цэнтраў, дзіцячых дамоў сямейнага тыпу і дзеці з інваліднасцю маглі ўбачыць спектаклі бясплатна, — кажа спецыяліст па гастрольнай дзейнасці Маладзёжнага тэатра эстрады **Яўген Грабінчук**.

Таксама да акцыі далучыліся Тэатр-студыя кінаакцёра Нацыянальнай студыі “Беларусьфільм”, Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Я. Коласа ды іншыя калектывы. Зацікаўленасць адміністрацый устаноў і добрыя водгукі глядачоў сведчаць: праект паспяхова рэалізоўваецца і мае вялікі патэнцыял.

Даніл ПІЎКАРЭЦ
Фота з Telegram-канала
Міністэрства культуры

Палац, дзе таленты набіраюцца моцы

▲ Сучасны выгляд будынка

Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі — адзін з найважнейшых асяродкаў вышэйшай адукацыі ў сферы культуры, навуковы цэнтр музыказнаўства, фалькларыстыкі, эстэтыкі і педагогікі. У склад установы ўваходзяць чатыры факультэты, 13 кафедраў, оперная студыя, кабінет традыцыйных музычных культур, цэнтр творчых праектаў.

Эскіз галоўнага корпусу акадэміі, 1954

Сёння галоўны корпус акадэміі, размешчаны ў самым сэрцы сталіцы, на плошчы Свабоды, закрыты на капітальны рамонт, рэканструкцыю і рэстаўрацыю. Вынікам работ стане абнаўленне вонкавага і ўнутранага аблічча будынка і яго прыстасаванне да новых патрабаванняў.

ЗАХАВАЦЬ І ПАЛЕПШЫЦЬ

Галоўны корпус акадэміі быў узведзены ў 1958 годзе ў велічным палацавым стылі з рысамі класіцызму і з'яўляецца аб'ектам гісторыка-культурнай спадчыны другой катэгорыі. Фасад з парадным уваходам вылучаны чатырохкалонным порцікам з трохвугольным франтонам. У сярдзіне будынка знаходзіцца парадны вестыбюль, фас і канцэртная зала, а ў бакавых крылах — класы, аўдыторыі і кабінеты. Шырокія мармуровыя лесвіцы, дубовыя парэнчы, гранітны падаконні і вытанчаныя ляпніны падкрэсліваюць статус акадэміі як асноўнага цэнтру музычнай адукацыі ў краіне. Але за 66 гадоў галоўны корпус установы ні разу не зазнаваў маштабнага рамонту. Рыхтавацца да яго ўзяліся яшчэ 10 гадоў таму — тады пачалі праводзіць архітэктурнае, гістарычнае і геалагічнае абследаванне.

Як распавёў начальнік упраўлення капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства культуры **Аляксандр Бартошнык**, рэстаўрацыйныя работы стартвалі ўвосень 2024-га і працягнуцца каля двух гадоў. Аб'ём інвестыцый склаў 31 мільён рублёў з дзяржаўнага бюджэту. Працэс падзелены на тры этапы: капітальны рамонт, рэканструкцыя і рэстаўрацыя. Першы прадугледжвае поўную замену камунікацый. Трубы, інжынерныя сістэмы, перакрышці, дах і падлогі будуць цалкам абноўлены. Будынак абсталяюць сістэмай кандыцыянавання з мінімальным узроўнем шуму, каб падтрымліваўся аптымальны для музычных інструментаў мікраклімат.

Падчас рэстаўрацыі адмысловую ўвагу нададуць цэнтральнай частцы галоўнага корпусу.

Будзе адноўлены іскрыста-белы колер фасада, які выкарыстоўваўся першапачаткова. Мяркуецца вярнуць арыгінальны малюнак аконных рам, адрэстаўраваць мармуровыя лесвіцы, ляпніну, паркет і столі.

У межах рэканструкцыі плануецца мадэрнізацыя аўдыторыі для паляпшэння акустыкі і стварэнне студыі, дзе студэнты і педагогі змогуць рабіць высокакасныя запісы для конкурсаў і выступленняў. У перспектыве імавернае не толькі аднаўленне гістарычнага аблічча будынка, але і рэалізацыя некаторых задум архітэктара Рамана Геарта, якія раней засталіся па-за ўвагай. Справа і злева ад увахода могуць з'явіцца ўтульныя скверы з кустамі руж, дарожкамі і са скульптурай, прысвечанай беларускім музыкантам. Пэўна, гэта будзе "Скрыпачка" вядомага айчыннага майстра Валяціна Занковіча.

Завяршэнне рэстаўрацыйных работ запланавана на 2026 год, а пакуль, на час рамонт, канцэрты і лекцыі перанесены ў малую залу і музычную гасціню па вуліцы Камуністычнай, 9. Гэта дазваляе скарыставацца ведаў і талентаў працягваць дзейнасць без перапынкаў.

З КЛОПАТАМ АБ ВЫХАВАНЦАХ

Як адзначае рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі **Алена Куракіна**, установа вянчае сістэму музычнай адукацыі, усе вядучыя тэатральныя і канцэртныя трупы ўкамплектаваныя яе выпускнікамі, таму аднаўленне галоўнага корпусу — вялікі падарунак усёй музычнай грамадскасці краіны. Алена Віктараўна падкрэслівае, што кіраўніцтва галіны і дзяржава ніколі не абдыяляла акадэмію ўвагай. Па спецыяльнай прэзідэнцкай праграме былі набыты 10 раяляў. Галоўны з іх, Steinway & Sons, які да нядаўняга часу ўпрыгожваў вялікую залу, акадэмія займела таксама пры падтрымцы прэзідэнцкага фонду. Штогод за кошт рэспубліканскага бюджэту закупляюцца духавыя, ударныя і народныя інструменты. А ў 2019-м пасля капітальнага рамонту быў зладзены ў эксплуатацыю інтэрнат на вуліцы Кісялёва, 61.

Галоўны корпус акадэміі з пункту гледжання ўмоў для адукацыйнага працэсу быў спраектаваны і ўзведзены вельмі ўдала. Аднак з цягам часу практычна ідэальныя акустычныя якасці будынка пачалі губляцца. Асабліва гэта прыкметна ў аўдыторыях. Дзесьці мяняліся аконныя рамы і падаконні, дзесьці дзверы, столевыя свяцільні, што скажала гучанне інструментаў, ставіла пад пытанне адпаведнасць навучання высокім стандартам. Але ўсё гэта, на шчасце, ужо ў мінулым.

Антон РУДАК
Фота аўтара

Чарговае пасяджэнне камісіі па супрацьдзеянні карупцыі прайшло ў Міністэрстве культуры напрыканцы лістапада.

Падчас пасяджэння было адзначана, што ў нашай краіне прымаюцца актыўныя захады па барацьбе з гэтай негатыўнай з'явай, створана эфектыўная заканадаўчая база, акрэслены дзейныя механізмы супрацьстаяння карупцыйным злачынствам.

Сярод іншага разглядалася выкананне парадку закупаў разнастайных тавараў, работ і паслуг, а таксама інфармацыя пра парушэнні заканадаўства аб барацьбе з карупцыяй у нашай сферы.

У рамках падрыхтоўкі такой інфармацыі ў адпаведнасці з планам работы камісіі былі абагуленыя звесткі дзяржаўных арганізацый, падначаленых Міністэрству культуры, прадпрыемства "Белрэстаўрацыя", упраўленняў культуры абласных і Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў.

ЗЛАЧЫНСТВА І ПАКАРАННЕ

Выяўлены парушэнні патрабаванняў да падпісання і зместу абавязальстваў па выкананні абмежаванняў, устаноўленых антыкарупцыйным заканадаўствам, а таксама недастатковы кантроль за выкананнем заканадаўства, нацэленага на супрацьдзеянне карупцыі, па прадукцыйнасці і ўрэгуляванні канфлікту інтарэсаў, які можа стварыць умовы для карупцыйных правапарушэнняў.

Так, кіраўнік установы культуры быў зняты з пасады ў сувязі з узбуджэннем крымінальнай справы па прыкметах складу злачынства, апісанага **часткай 2 артыкула 426 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь**. Выпадак датычыцца перавышэння ўлады ці службовых паўнамоцтваў, учыненага з карыслівай або іншай асабістай зацікаўленасці.

Супрацоўніка яшчэ адной структуры прыцягнулі да дысцыплінарнай адказнасці за правапарушэнне, якое стварэла ўмовы для карупцыі. Пры арганізацыі культурнага мерапрыемства была няправільна вызначана працэдура дзяржаўнай закупкі.

Таксама распачата крымінальная справа супраць работніка (ужо звольненага) адной з устаноў па **частцы 1 артыкула 430 Крымінальнага кодэкса**, якая прадугледжвае адказнасць за прыняцце службовай асобай для сябе або для блізкіх матэрыяльных каштоўнасцей ці

набыццё выгад маёмаснага характару, якія забяспечваюцца выключна ў сувязі з займаным ёй службовым становішчам, за заступніцтва або патуранне па службе, спрыяльнае вырашэнне пытанняў, якія ўваходзяць у яе кампетэнцыю, ці за выкананне або невыкананне ў інтарэсах таго, хто дае хабар, або прадстаўленых ім асоб якога-небудзь дзеяння, што гэтая асоба павінна была ці магла ажыццявіць з выкарыстаннем сваіх службовых паўнамоцтваў.

Яшчэ ў дачыненні да намесніка дырэктара некаторай арганізацыі вядзецца следства па **частцы 2 артыкула 430 Крымінальнага кодэкса**, якая ўстаўляе адказнасць за атрыманне хабару паўторна, ці шляхам вымагання, ці групай асоб па папярэдняй змове, ці ў буйным памеры. З работніка скончаны працоўныя адносіны.

Акрамя таго, у пэўнай установе два кіраўнікі структурных падраздзяленняў былі прыцягнуты да дысцыплінарнай адказнасці за неадпаведнае выкананне абавязкаў па ўліку працоўнага часу.

У адпаведнасці з законам

ПАПЯРЭДЖАННЯ — ДАСВЕДЧАННЯ

У залежнасці ад наступстваў карупцыйных правапарушэнняў у Рэспубліцы Беларусь устаноўлена крымінальная, адміністрацыйная, дысцыплінарная і грамадзянска-прававая адказнасць.

Крымінальны кодэкс прадугледжвае суровыя санкцыі — аж да 15 гадоў зняволення з канфіскацыяй маёмасці і пазбаўленнем права займаць пэўныя пасады альбо займацца пэўнай дзейнасцю.

ВАЖНЫ НАПРАМАК

Вялікая ўвага ў барацьбе з карупцыяй надаецца выкананню працоўнай дысцыпліны, недапушчэнню

выкарыстання дзяржаўнай маёмасці ў асабістых мэтах, прадукцыйнаму зноўжыванню службовым становішчам, крымінальных рызык пры правядзенні культурна-масавых мерапрыемстваў, парушэнняў пры працаўладкаванні і ў сферы закупаў.

Пільна вывучаюцца нюансы адбору службовых абавязальстваў, дэкларацыя даходаў і маёмасці, урэгулявання канфліктаў інтарэсаў, атрымання і выкарыстання пазабюджэтных даходаў, умоў правядзення дзяржаўных закупаў і тэндараў.

Акцэнтавана неабходнасць інфармавання работнікаў аб патрабаваннях антыкарупцыйнага заканадаўства.

Міністэрства культуры кантралюе барацьбу з карупцыяй у падначаленых установах і імкнецца не дапусціць фармалізацыі працы па гэтым важным напрамку.

Антон РУДАК

Калыска талентаў

Наталля Лежнева

Дзіцячая музычная школа мастацтваў №4 імя І.М. Лучанка адзначае 65-гадовы юбілей. У мінулым, сучаснасці і будучыні адной са старэйшых музычных устаноў беларускай сталіцы — беражлівае захаванне традыцый класічнай адукацыі і мноства выдатных педагагічных дасягненняў.

Падмуркам для стварэння ДМШ №4 у 1959-м стаў філіял музычнай школы-сямігодкі Ленінскага раёна пры клубе Фелікса Дзяржынскага. У той час тут навучаліся 210 чалавек, а калектыву налічваў 21 настаўніка на чале з Вікенціем Куніцкім.

Значнае паўнёненне педагагічнага складу адбылося ў 1960—1961 гадах праз адкрыццё новых класаў струнна-народных, духавых інструментаў і вялічанчэлы ды пашырэнне ўжо створаных. А праз два дзесяцігоддзі — у 1979-м — установу зноў перакала в а ўласны будынак у Савецкім раёне, дзе размяшчаецца і сёння.

СУЧАСНАСЦЬ У ФАКТАХ

Цяпер дзіцячая музычная школа мастацтваў — гэта больш за 400 вучняў харавога і інструментальнага аддзяленняў, 74 настаўнікі і

канцэртмайстры. Сярод іх — мноства асоб, што прывялілі ўстанове не адзін дзясятка гадоў свайго жыцця. Гэта, да прыкладу, Тамара Халадэнкава і Людміла Нікончык.

— За заслугі ў галіне выхавання падрастаючага пакалення наш калектыв неаднаразова быў адзначаны паліцамі і граматамі Упраўлення культуры Мінгарвыканкама, Прэзідыума Мінскага гарадскога камітэта Беларускага прафсаюза работнікаў культуры і адміністрацыі Савецкага раёна, — расказвае дырэктар школы Наталля Лежнева.

За плячыма выбітных настаўнікаў — звыш трох тысяч юных талентаў, выпушчаных у вольнае плаванне. Многія з іх працягнулі педагагічную справу, некаторыя знайшлі сваё пакліканне на сцэне, сталі вядомымі артыстамі. Гэта, напрыклад, гітарыст Уладзімір Угольнік, музыканты Эльвіра Алейнікава і Наталля Міхайлашова, салістка Нацыянальнага акадэмічнага

ЖЫЦЦЁ КАНЦЭРТНАЕ

Асаблівую ўвагу кіраўніцтва ўстановы надае сцэнічнай дзейнасці. Разам з настаўнікамі маладыя артысты

штогод даюць каля 70 канцэртаў у Палацы Рэспублікі, Белдзяржфілармоніі, сталічнай канцэртнай зале “Верхні горад”, Рэспубліканскім Палацы прафсаюзаў. Не абыходзіцца і без школьнай сцэны. Тут праходзіць урачыстасці для бацькоў і першакурснікаў.

— Беражліва захоўваем класічныя традыцыі выхавання і смела выкарыстоўваем у сваёй дзейнасці грама, якая дазваляе юным талентам асвойваць фартапіяна, скрыпку, вялічанчэлу, флейту, кларнет, саксафон, баян і акардэон.

Шырока і мацямасці прадастаўлены для калектываў на базе спецыяльных класаў адукацыі: пяць харавых аб’яднанняў, адно з якіх мае званне “Узорны”, і восем інструментальных ансамбляў.

Як вынік — галерэя ўзнагарод безупынна папаўняецца перамогамі ў міжнародных конкурсах і фестывалях, заахвочваннямі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

І ПРАЗ 65 — СТВАРАЦЬ

— За гады існавання школы выгадала сотні лаўрэатаў і дыпламантаў саборніцтваў рознага ўзросту. У іх ліку — міжнародны конкурс “Музыка надзеі”, адкрыты рэспубліканскі конкурс выканаўцаў на народных інструментах імя І.І. Жыновіча, рэспубліканскі фестываль-конкурс “ЛьВенок” і многія іншыя, — адзначае Наталля Лежнева.

ЖЫЦЦЁ КАНЦЭРТНАЕ

Асаблівую ўвагу кіраўніцтва ўстановы надае сцэнічнай дзейнасці. Разам з настаўнікамі маладыя артысты

Сярод мерапрыемстваў, арганізацыя якіх даўно стала добрай традыцыяй, — “Пасвячэнне ў музыканты”, “Каляндныя сустрэчы” ды канцэрт “Музычырам разам”, што неўзабаве стане прыгожым завяршэннем юбілейнага года.

Урачыстасць адбудзецца 6 снежня ў Малой зале Белдзяржфілармоніі. На сцэне прагучаць творы Ігара Луначанка, Яўгена Глебава, Уладзіміра Солтана, а таксама іншых беларускіх кампазітараў другой паловы ХХ — пачатка ХХІ стагоддзяў у выкананні навучэнцаў і настаўнікаў школы.

Парадаваць новымі яркімі праектамі юбіляр абяцае і ў 2025-м. Па словах дырэктара, праца над некаторымі ініцыятывамі ўжо актыўна ідзе.

— У студзені — сакавіку наступнага года зладзім адкрыты культурна-адукацыйны гуманітарны праект “Паліфанія”, прысвечаны 340-годдзю з дня нараджэння І.С. Баха, — дзеліцца планами на будучыню Наталля Лежнева. — Мэта заключаецца ў вывучэнні творчасці вялікага кампазітара, яго папярэднікаў і сучаснікаў, а таксама музычнага мастацтва эпохі барока ў цэлым. Удзельнікі праекта атрымаюць каштоўныя веды аб гістарычным кантэксце, у якім І.С. Бах сфармаваўся як асоба, навушчына выконваць яго творы. Юных музыкантаў на гэтым шляху падтрымаюць сапраўды культурна-адукацыйны форум “П.І. Чайкоўскі — душа рускай музыкі”. Праграма атрымалася па-сапраўднаму насычанай: кожны дзень праходзілі майстар-класы, гульні-віктарыны, канцэрты і лекцыі, накіраваныя на вывучэнне рускай культуры і акадэмічнай музыкі ХІХ — пачатка ХХ стагоддзяў.

Вяліета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва ўстановы

Палац культуры і спорту Гомельскага хімічнага завода імя 50-годдзя СССР адкрыўся ў 1974-м. Гэта быў вялікі будынак з прасторным фэ, глядзельнай залай на 700 месцаў і кіназалай на 200, танцзалай і сацыяльнай, абсталяванай паваротным кругам. Прадугледжваліся памяшканні пад гуртковыя заняткі і кабінеты, спартыўная і лекцыйная залы. А яшчэ — бібліятэка і чытальня, буфет, майстэрні. Пасля з’явіўся і басейн “Дэльфін”.

У 2000-м па рашэнні аблвыканкама ўстанова перайшла ў гарадскую ўласнасць. У той час на карце Гомеля і ўзнік Палац культуры “Фестывальны”. Ён да сёння застаецца асаблівым месцам, дзе заўсёды цікава.

— У пачатку 2000-х частку будынка перадалі іншаму гаспадару, канцэртная зала была прызнана аварыйнай і закрыта, — распавядае загадчык аддзела культуры дасугавай дзейнасці Палаца культуры “Фестывальны” Антаніна Мядзведзева. — Аднак за апошні дзесяцігоддзе зроблена шмат, каб установа адпавядала прызначэнню. Абноўлены ўваходная група і хол, пафарбаваны фасад. Старыя вокны замянілі на сучасныя пластыкавыя шклопакеты. За кошт уласных сродкаў праведзены рамонт рэпетыцыйных класаў, калідораў, працоўных кабінетаў і залы для мерапрыемстваў. Плануюцца мадэрнізацыя і рамонт сцэны, глядзельнай залы.

Цяпер у “Фестывальным” заўсёды шматлюдна, бо тут можна не толькі быць часткай публікі, але і самому танцаваць, спяваць, маляваць, спрабаваць сябе на тэатральных падмостках, спасцігаць асновы цыркавога мастацтва. Заняткі па душы знаходзяць наведвальнікі рознага ўзросту. Да 31 творчага аб’яднання далучылася амаль паўтысяча дорослых, а яшчэ да 23 — больш за 370 дзяцей. Некаторыя калектывы заваявалі афіцыйнае прызнанне: сем маюць званне “Народны”, тры — “Узорны”.

Артысты пастаянна ўдзельнічаюць у раённых і гарадскіх мерапрыемствах. Гледачы заўсёды цёпла сустракаюць выступленні народных калектываў “Сваякі-сударушкі” і “Прасніца”, ансамбля “Ліся, песня”.

ЗАНЯТКІ — ДЛЯ КОЖНАГА

Упрыгожанне любой праграмы — нумары студыі “Цырк Фэст” ды цэнтры акрабатыкі і фітнесу “Акрафіт”, хараграфічных калектываў “Прафесіянал” і “Дзіва”. Шмат прыхільнікаў збіраюць пастаноўкі ўзорнага дзіцячага тэатра “Жамчужынка”.

Актыўную канцэртную дзейнасць вядзе народны хор “Памяць” пад кіраваннем Віктара Кустава. Усе яго спявачкі — залатога ўзросту, найстарэйшай — 92 гады! Артысткі выступаюць у бібліятэках, пансіянатах, выезджаюць у санаторыі раёна — і ўсюды зрываюць апладысменты.

Карыстаюцца папулярнасцю і студыя сацыяльных танцаў Саюо Largo для дорослых, і танцавальная студыя “Рандэву” для пажылых людзей.

Цыркавая студыя “Цырк Фэст”

Народнае гуляне “Масленіца”

Прыцягальнае месца

Паўвекавы юбілей адзначыць 19 снежня Палац культуры “Фестывальны” ў Гомелі.

РАЗНАСТАЙНЫЯ ўРАЖАННІ

Упрыгожанне любой праграмы — нумары студыі “Цырк Фэст” ды цэнтры акрабатыкі і фітнесу “Акрафіт”, хараграфічных калектываў “Прафесіянал” і “Дзіва”. Шмат прыхільнікаў збіраюць пастаноўкі ўзорнага дзіцячага тэатра “Жамчужынка”.

Актыўную канцэртную дзейнасць вядзе народны хор “Памяць” пад кіраваннем Віктара Кустава. Усе яго спявачкі — залатога ўзросту, найстарэйшай — 92 гады! Артысткі выступаюць у бібліятэках, пансіянатах, выезджаюць у санаторыі раёна — і ўсюды зрываюць апладысменты.

Карыстаюцца папулярнасцю і студыя сацыяльных танцаў Саюо Largo для дорослых, і танцавальная студыя “Рандэву” для пажылых людзей.

Народны тэатр сучаснага танца Sky move / SEGMENT у Палацы Рэспублікі

РАЗНАСТАЙНЫЯ ўРАЖАННІ

— На працягу многіх гадоў з вясняна па май мы праводзім вечары адпачынку “Нашы пятніцы”. Наведвальнікі знамяцца, стасуюцца, танчаць... А днём мы да мяне падышла пара. Мужчына і жанчына распавялі, што калісьці сустрэліся на “Нашых пятніцах”, а зараз адзначаюць першы ўгодкі высялення. Было прыемна, — згадвае Антаніна Мядзведзева. — Запатабаваны і дзіцячы гульнівыя праграмы для арганізаваных груп. Кожны сезон вядзецца новых персанажай, пішам сцэнарый, прыдумляем “фішкі”.

Таксама сярод традыцыйных мерапрыемстваў — экалагічная акцыя “Руку сяброўства — прырозе” (ладзіцца для школьнікаў у гадавіну аварыі на ЧАЭС), прафілактычная акцыя “Трымай мяне за руку мацней” (арганізоўваецца штогод сумесна з пошукава-выратавальным атрадам “Сімуран”). Пры падтрымцы таварыства “Іскарка” праводзіцца дабрачынныя імпрэзы да Дня сям’і, Дня ведаў, Новага года. Не абыходзіцца без яркіх свят з нагоды заканчэння пачатковай школы, Дня маці, без справаздач народных калектываў...

Рэкламуем сваю дзейнасць, афішы мерапрыемстваў і фотасправаздачы з іх размяшчам у Сёцве, ладзім конкурсы на інтэрнэт-пляцоўках. Праводзім апытанні — каб вызначыць, якія імпрэзы і актыўнасці найбольш запатрабаваны, што яшчэ хоча ўбачыць наша публіка. Для нас важнае меркаванне гледачоў — для іх і працуем.

“Фестывальны” сумесна з Гомельскім гарвыканкам і Беларускам альянсам танцавальнага спорту арганізоўвае рэспубліканскія турніры “Кубак вясны”.

З клопатам і ўвагай калектыв Палаца культуры ставіцца да людзей з інваліднасцю і асаблівасцямі ў развіцці, імкнучыся забяспечваць камфортныя ўмовы для творчай рэалізацыі ўсіх наведвальнікаў. Адзін з прыкладаў — асобная група ў народнай студыі выяўленчага мастацтва. Па гэтых і іншых пытаннях “Фестывальны” цесна супрацоўнічае з тэрытарыяльным цэнтрам сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Чыгуначнага раёна, з адміністрацыяй, ЦСАН і ўстановамі адукацыі Савецкага раёна.

УЛІЧВАЮЧЫ РЭАЛІІ

Зараз у Палацы культуры працуюць 50 чалавек, якімі кіруе выканаўца абавязкаў дырэктара Сяргей Кавалёў. Паводле слоў Антаніны Мядзведзевай, гэта дзружны калектыв, гатовы дасягаць пастаўленых мэт не таму, што “так належыць”, а таму, што захаванне, уладканаленне і прымяненне дасягненняў роднай культуры работнікаў ўспрымаюць як асабістую місію і ганарыцца ёю.

— Асноўныя задачы “Фестывальнага” — развіццё творчых здольнасцей насельніцтва і арганізацыя вольнага часу. Акцэнт робім на агульнадаступных забаўляльных масавых мерапрыемствах, — кажа суразмовец. — Але рэаліі дыктуюць свае правілы: увагу надаём і платным паслугам. У прыватнасці, запатрабаваны імпрэзы для арганізацый. Такія праграмы наша каманда рыхтуе пад ключ: напісанне сцэнарыя, падбор разнажанравых канцэртных нумароў, праца вядучых, гукааператара, поўнае адміністрацыйнае суправаджэнне.

Рэкламуем сваю дзейнасць, афішы мерапрыемстваў і фотасправаздачы з іх размяшчам у Сёцве, ладзім конкурсы на інтэрнэт-пляцоўках. Праводзім апытанні — каб вызначыць, якія імпрэзы і актыўнасці найбольш запатрабаваны, што яшчэ хоча ўбачыць наша публіка. Для нас важнае меркаванне гледачоў — для іх і працуем.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва ўстановы

"Рабін і паэт" ля ешывы

Другое жыццё Валожынской ешывы

Сялетнія абласныя "Дажынкi" на Міншчыне адзначыліся падзеяй, вартай не толькі пераймання, але і ўзвядзення ў ранг новых традыцый старадаўняга свята. У Валожыне з'явіўся музейны аб'ект, здольны ўразіць і здзівіць любога. А горад атрымаў новую прыгожую і ўтульную мясціну — і новую культурную пляцоўку.

ЗА МЯСЦОВЫЯ СРОДКІ

Пераўвасабленне Валожынскай ешывы лішні раз засведчыла, які добры плён могуць прынесці здаровыя амбіцыі і руплівая праца мясцовых уладаў на ніве адраджэння спадчыны. Важна падкрэсліць, што гэты маштабны праект быў рэалізаваны за сродкі абласнога бюджэту Міншчыны. Ды і часу спатрэбілася няшмат — усяго два гады.

Як распавяла дырэктар Валожынскага краязнаўчага музея **Наталія Лоўчая**, ідэю стварыць у Валожыне ўнікальны музей гарача падтрымаў старшыня Мінскага аблвыканкама Аляксандр Турчын. Нямаючы вылікаў прыкладна і абласное ўпраўленне культуры.

Над рэстаўрацыяй ешывы працавала цэлая каманда прафесіяналаў пад навуковым кіраўніцтвам прафесара БДУ Ігара Духана. Само архітэктурнае рашэнне шмат у чым абумоўлівае экспазіцыю, якую стваралі супрацоўнікі раённага музея. У выніку аб'ект выглядае цэласным і дбайна прадуманым.

ВЯРТАННЕ Ў "АТЛАНТЫДУ"

Як пісаў у 1910 годзе Ядвігін Ш., у свеце не знойдзецца ніводнага яўрэя, які б не чуў пра Валожынскую ешыву. Навучальная ўстанова, у якой артадаксальны іўдзеі рупліва штудзіравалі Тору і Талмуд, славілася далёка за межамі краю — вучні ехалі сюды нават з Амерыкі!

Аднак гэта адбывалася нібы ў мінулым жыцці. Свет месцічкавага яўрэйства быў цалкам знішчаны нацыстамі. Засталіся па ім нешматлікія матэрыяльныя сведчанні. Будынак Валожынскай ешывы — адно з іх.

Алтарная шафа — арон-а-кодэш

РАБІН І ПАЭТ

На пачатку работ ешыва пазбавілася даху, ад яе засталася толькі "каробка". Як патлумачыла навуковы супрацоўнік музея Ніна Бобрык, стан будынка быў амаль аварыйным, таму лядашчыя канструкцыі давялося разабраць.

І вось на вачах у здзіўленых мінакоў замест непрыгляднага будынка вырасла прэзэнтэбельная старасвецкая камяніца — зразумела ж, з новым дахам. Фасалы пафарбаваныя ў тусюны бэжавы колер, на іх карпатліва адноўлены даўно страчаныя дэкаратыўныя элементы.

Перайначылася і наваколняя прастора. Замест паркоўкі з'явіўся дагледжаны газон. А на ім — добры ўзор сучаснай гарадской скульптуры. Па словах Ніны Бобрык, выбар такой мадэрнісцкай пластыкі невыпадковы: рэалістычныя выявы людзей у іўдаізме не надта віталіся.

Скульптар Дзмітрый Аганаў выявіў той дыялог паміж рабінам і паэтам, які спраўды мог адбывацца на гэтым месцы! Адным з навучнікаў ешывы быў Хаім Бялік — будучы знакаміты яўрэйскі паэт. Пра што ж ён мог размаўляць з настаўнікам? Аб гэтым вы абавязкова даведаецеся ўнутры камяніцы.

СЦЕНЫ ЯК ЭКСПАНАТ

Калі аднавіць элементы дэкору было магчыма дзякуючы апацельным старым здымкам, з музейнай экспазіцыяй справа куды больш складаная. Інтэр'еры ешывы не захаваліся (нейкі час у будынку быў рэстаран), мэбля, кнігі ды іншыя прадметы тых часоў таксама зніклі.

Археалагі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, якія праводзілі раскопкі на працягу будаўнічых работ (рэгла-

мент, вызначаны Кодэсам аб культуры, вытрымліваўся строга), выявілі хіба аскепкі — у літаральным сэнсе слова — былой цывілізацыі. Сёння гэтыя фрагменты беражліва змешчаны ў музейныя вітрыны.

Але ж экспазіцыю на іх не збудуеш. Яны ўражваюць наведвальніка толькі адным: як жа мала засталася ад такой вялікай гісторыі!

Арыгінальны артэфакт, па сутнасці, апацель толькі адзін. Ніна Бобрык звяртае ўвагу на арон-а-кодэш — адмысловую нішу ў сцяне, дзе захоўвалася Тора. Рэстаўратары аднавілі дэкаратыўныя элементы, якія абрамлялі сакральнае месца.

Зрэшты, не менш каштоўны музейны прадмет — самі сцены ешывы, пацярпаныя і нібы набрынялыя гісторыяй. Яны эфектна праэкспанаваны дзякуючы заздажам і таму ўражваюць аўтэнтычнай.

Але чым запоўніць музейную прасторы? Вядома, можна было пайсці звыклым шляхам: калі не аднавіць аўтэнтчныя інтэр'еры, дык хаця б зрабіць іх вартую даверу стылізацыю. Але ж абраны быў зусім іншы падыход.

Калі звонку ешыва адноўлена максімальна дакладна — хаця і сучасных элементаў архітэктары не цураліся, — то ўнутры прасторы перайначылі цалкам. Цяпер гэта адзіны аб'ём, які ўражвае ўжо сам па сабе — як суцэльны твор дызайну (прычым, азначым, сучаснага). Да ўсяго, такое рашэнне выгодае і з чыста функцыянальнага пункту гледжання: горад атрымаў не толькі новы музей, але і цудоўную залу для канферэнцый, семінараў, розных камерных імпрэз.

Разнастайныя муляжы выдатна замяніла сучасная тэхніка. Уздзейнічаючы 3D-акуляры, ты вокамігненна пераносіся на месцавую плошчу або ва аўдыторыю ешывы, чуюш шэпт вучняў і патрэскванне свечак. А потым можаш пагуляць у тэматычны "цацкі" на інтэрактыўнай панэлі.

Прыцягвае ўвагу яе пластыкавы футарал. Узоры на ім стылізаваны пад традыцыйны яўрэйскі арнамент. І такая прадуманасць дробязей таксама робіць экспазіцыю гонар.

Апрача мультымедыя, ёсць і куды больш традыцыйны "дыван-самалёт", златны перанесі ў іншую эпоху, — творы мастацтва. Карціны Юрыя Крупянкова аднаўляюць той самы знішчаны месцічковы свет. Прычым, як распавяла Ніна Бобрык, мастацкую частку экспазіцыі з часам плануецца мяняць — базале тэхнічна зрабіць гэта нескладана.

Муляж у экспазіцыі ўсё ж прысутнічае. Гэта скрутак Торы. Экскурсавод беражліва яго разгортае, тлумачыць усё нюансы абыходжання з арыгіналам, звыклія для артадаксальных іўдзеяў. Сам арыгінал — антыкварны скрутак, падараваны мецэнатам, — у гэты час знаходзіцца ў каўчэгу за аksamітнай заслонай. Яго дзвалюць разгортаць толькі наведвальнікам адмысловым — рабінам.

І такое далікатнае стаўленне да традыцый — прычым не сваіх уласных, а землякоў — яшчэ раз сведчыць пра грунтоўнасць гэтага праекта.

Ілья СВІРЫН
Фота аўтара

Запрашаем у навагоднюю казку!

Чытач, які першым дашле правільны адказы на чайнворд, атрымае магчымасць убачыць оперу "Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева"). Спектакль абдудзецца ў Вялікім тэатры Беларусі 24 снежня ў 19.00. Перад пастаноўкай, у 17.15, у фазе заплаванавы навагодні паказ. Шчасліўшыку дастанецца білет на дзве персоны. Паважаны падпісчыкі! Адпраўляйце варыянты ў выглядзе фота (старонка друкаванай версіі газеты з запоўненым чайнвордам) на электронную пошту reklama@kultura-info.by ці ў Viber на нумар 8 029 8233532 да 20 снежня.

Чытач, які першым дашле правільны адказы на чайнворд, атрымае магчымасць убачыць оперу "Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева"). Спектакль абдудзецца ў Вялікім тэатры Беларусі 24 снежня ў 19.00. Перад пастаноўкай, у 17.15, у фазе заплаванавы навагодні паказ. Шчасліўшыку дастанецца білет на дзве персоны. Паважаны падпісчыкі! Адпраўляйце варыянты ў выглядзе фота (старонка друкаванай версіі газеты з запоўненым чайнвордам) на электронную пошту reklama@kultura-info.by ці ў Viber на нумар 8 029 8233532 да 20 снежня.

Чытач, які першым дашле правільны адказы на чайнворд, атрымае магчымасць убачыць оперу "Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева"). Спектакль абдудзецца ў Вялікім тэатры Беларусі 24 снежня ў 19.00. Перад пастаноўкай, у 17.15, у фазе заплаванавы навагодні паказ. Шчасліўшыку дастанецца білет на дзве персоны. Паважаны падпісчыкі! Адпраўляйце варыянты ў выглядзе фота (старонка друкаванай версіі газеты з запоўненым чайнвордам) на электронную пошту reklama@kultura-info.by ці ў Viber на нумар 8 029 8233532 да 20 снежня.

Разгадаць чайнворд дапаможа газета "Культура" № 48 ад 29 лістапада.

- Горад, куды 15–16 лістапада завітала грамадска-культурная акцыя "Марафон адзінства".
- Опера ў трох дзеях у Вялікім тэатры.
- Апошні адпачывальнік пакінуў гэты санаторый у 2001 годзе.
- Фальварак, якім валодаў Юзаф Бажымоўскі.
- Узорны харэаграфічны калектыў з Талачынскага раёна.
- Народны вакальны ансамбль песні і музыкі выкладчыкаў Коханаўскай дзіцячай школы мастацтваў.
- "За Беларусь адзіную!" — гэта ...
- Народны вакальны ансамбль Талачынскай дзіцячай школы мастацтваў.
- Моладзевая тэле студыя Магілёўскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў.
- Горад, дзе знаходзіцца кацёл Святога Андрэя.
- Казка з рэпертуару Беларускага тэатра "Лялька".
- Народная артыстка БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. Служыла ў тэатры імя Янкі Купалы з 1959-га.
- Імя ўпаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь.
- Абрэвіятура ўстановы "Культура і мастацтва".

1						2	
6							
			11				
10							
	13						3
		14				7	
			12				
		9		8			
5						4	

Адказы на чайнворд ("К" № 43 ад 25.10.2024):

- Марафон. 2. Народа. 3. Аіда. 4. Акцыя. 5. Ястраб. 6. Бартошкы. 7. Кінавідэапракат. 8. Тэафіля. 9. Яшчалд. 10. Дакумент. 11. Тургенеўка. 12. Актрыса. 13. Адам.

Ідзе падпіска на I паўгоддзе 2025 года

Газета "Культура"

Індывідуальны
63875
1 мес. — 16,45 руб., 3 мес. — 49,29 руб.,
6 мес. — 98,58 руб.

Ведамасны
63872
1 мес. — 26,61 руб., 3 мес. — 79,83 руб.,
6 мес. — 159,66 руб.

Ільготны
льготны
63872
6 мес. — 90,89 руб.

Ільготны
(для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску сваім супрацоўнікам і лексіёнерам)
63879
1 мес. — 18,18 руб., 3 мес. — 54,54 руб.,
6 мес. — 109,08 руб.

Газета "Культура" і часопіс "Мастацтва" (камплет)

Індывідуальны
63874
1 мес. — 34,71 руб., 3 мес. — 104,13 руб.,
6 мес. — 208,26 руб.

Ведамасны
63872
1 мес. — 42,27 руб., 3 мес. — 126,81 руб.,
6 мес. — 253,62 руб.

Ільготны
льготны
63877
6 мес. — 197,17 руб.

Ільготны
(для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску сваім супрацоўнікам і лексіёнерам)
63877
6 мес. — 197,17 руб.

Часопіс "Мастацтва"

Індывідуальны
74958
1 мес. — 21,61 руб., 3 мес. — 64,83 руб.,
6 мес. — 129,66 руб.

Ведамасны
74952
1 мес. — 42,27 руб., 3 мес. — 126,81 руб.,
6 мес. — 253,62 руб.

Ільготны
льготны
74941
6 мес. — 117,38 руб.

Ільготны
(для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску сваім супрацоўнікам і лексіёнерам)
74986
1 мес. — 23,88 руб., 3 мес. — 71,64 руб.,
6 мес. — 143,28 руб.

Падрабязней — на сайце kultura-info.by

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

Афіша з 6 па 13 снежня

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава работ людзей з асаблівасцямі псіхічнага і фізічнага развіцця "Асаблівы дар". Да 7 снежня.
- Экспазіцыя "Андрэй Заспіцкі. У сэрцы — Беларусь". Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24, паверх 4, зала 3. Да 8 снежня.
- Выстава "Чароўная тканіна прыроды Івана Дмухайлы", прымеркаваная да 110-годдзя з дня нараджэння заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Івана Сямёнавіча Дмухайлы (1914–2007). Да 8 снежня.
- Выстава сбра Віцебскай арганізацыі Беларускага саюза мастакоў Леаніда Леанідавіча Мядзведскага "Метамарфозы колеру і вобразаў". Да 14 снежня.
- Выставачны праект "Кудравічы. Адданыя мастацтва", прымеркаваны да 140-годдзя з дня нараджэння заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Уладзіміра Мікалаевіча Кудравіча (1884–1957). Да 13 студзеня 2025 года.
- Выстава "Страты і вяртанні. Лёс мастацкіх каштоўнасцей Дзяржаўнай карціннай галерэі. 1939–1957", прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 85-годдзя Нацыянальнага мастацкага музея. Да 20 студзеня 2025 года.
- Экскурсіі: "Сям'я-сям'я..." (6+), "Якога старога зима?" (6+), "Казкі Ускоўду" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўня мінулых пакаленняў..." (10+), "Пяць моў каханія" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 10037771

МУЗЕЙ
"ДОМ ВАНЬКОВИЧАЎ"
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
1-Й ПАЛОВА ХІХ СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 35а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Тэматычная праграма "Раство ў Ваньковічаў" з майстар-класам па вырабе навагодніх цацак і 3D-паштоак. Да 15 студзеня 2025 года.
- Выстава жывалісу бытавога жанру "Імгненні жыцця" ХІХ — пачатку ХХ стагоддзя з фонду Нацыянальнага мастацкага музея.
- Праграма "Кафляныя «люстэркі» шляхецкай сядзібы". Праводзіцца заўсёды.
- Квэст "Таямніцы старажытнай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Квэст "Плошкі мінулага". Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Інтэр'ер шляхецкай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.

УНП 10037771

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астрашыцка-Гарадоцкі с/с, в. Аколліца,
вул. Іванаўская, 17б,
тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Батлеечны спектакль. Праводзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас "Саломаліяценне". Праводзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас "Лялька-мотанка". Праводзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас "Ткацтва". Праводзіцца заўсёды.**

УНП 10037771

**МАГІЛЕЎСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Prank comedy ў 2 дзях **"Шалёныя грошы" (16+)**. **6 снежня ў 18.30.**
- Казка-фантастыка ў 1 дзеі **"Іншапланецяна" (0+)**. **7 снежня ў 12.00.**
- Трагедыя па матывах камедыі **"Дон Жуан" (16+)**. Прэм'ера. **7 снежня ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Шматкі па закутках" (0+)**. **8 снежня ў 14.00.**
- Крымінальная камедыя **"Хітрыкі Скапена" (16+)**. Прэм'ера. **8 снежня ў 18.30.**
- Музычны спектакль у 1 дзеі **"Канцэрт-жарт" (12+)**. **11 снежня ў 18.30.**

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Экспазіцыйны праект **"Не пакідай мяне, мой светлы сум"** скульптураў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставацкая зала.
- II фестываль-конкурс харавой музыкі **"Хорам яднаных"**. Тэатральная зала. **6–7 снежня ў 16.00.**
- Тэатралізаваная экскурсія **"Тэатральны экспромт"**. **8 снежня з 12.00.**
- Тэатралізаваная экскурсія **"Гісторыя адной каралевы"**. **14 снежня з 12.00.**
- Выстава **"Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі"**. Калекцыйныя залы "Служыць паясы". **Да 31 снежня.**
- Часовая экспазіцыя **"Звяжам свет прыгажосцю"**. Калекцыйная зала "Нумізматыка і фалерыстыка". **Да 26 студзеня 2025 года.**

Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.

- Квэст **"Палацавыя таямніцы"**.
- Виртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж — здабытак сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касавае цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

- Экспазіцыя твораў Наталлі Гузняк **"...Я так бачу"**. **Да 15 студзеня 2025 года.**

Ратуша
Пастаянныя экспазіцыі

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."**
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **"Культура часу"**. З фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрунтасы"** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602,
8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **"Жыццё без меж"**, прысвечаная творчасці людзей з асаблівымі патрэбамі. **Да 19 студзеня 2025 года.**
- Экспазіцыя **"Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце"**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка 2025 года.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **"Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку"**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
  - Часовая экспазіцыя **"Музей, якому служыш"**, прысвечаная 80-годдзю ўстановы.
  - Часовая экспазіцыя **"Адзіная памяці верныя"**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
  - Правадзіце час з дзецьмі займальна і пазнавальна ў прасторы **"Музей для дзяцей!"**
- Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Нярасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- **Выстава пераможцаў Нацыянальнай прэміі ў галіне выяўленчага мастацтва ў 2023 годзе:** — Персанальная выстава твораў Аляксандра Шапо **"Дрэва дарог"**. **Да 15 снежня.** — Персанальная выстава твораў Васіля Васільева **"Іерусалім. Спэка і холад Вечнага горада"**. **Да 15 снежня.** — Персанальная выстава твораў Усевалода Швайбы **"Апярэне ліній"**. **Да 15 снежня.** — Персанальная выстава твораў Марты Шчэрбіч **"Пачатак"**. **Да 15 снежня.**
- Выставачны праект **"Трыяда. Скульптура — архітэктура — горад"**. **Да 2 лютага 2025 года.**
- Выстава твораў з фонду НЦСМ **"Цёплыя стасункі"**. **Да 16 лютага 2025 года.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **"Рэха мадэрнізму. Ад Манэ да Кандзінскага"**. **Да 19 студзеня 2025 года.**

УНП 192543414

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Інтэрактыўны спектакль **"Казкі чароўнага лесу" (2+)** ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. **7 снежня ў 17.00, 8 снежня ў 11.00.**

УНП 300001869

**МУЗЕЙ
В. К. БЯЛЫНЦАГА-БІРУЛІ**

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203,
8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. **Праводзіцца заўсёды.**

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

t.me/kultinfo

Карыстаецеся стыкерамі ў алайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад "Культуры"! Выказаце эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трывалую цытату — і здзіўляйце сябе стыкерамі ў Telegram!

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,**
8 025 6677819.

УНП 100377771

Вялікі тэатр Беларусі

аб'яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасад па творчых спецыяльнасцях у трупце аркестра — у групах першых і другіх скрыпак, альту, арфаў.

Дадатковая інфармацыя — на сайце bolshoibelarus.by.

УНП 191081322

КУЛЬТУРА

Сайт:
kultura-info.by
E-mail:
kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталля Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура":
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталля Васільеўна.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЬШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы:
63875, 638752, 63879.

Льготныя на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета "Культура"
і часопіс "Мастацтва"):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнаасцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэцензуюцца
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
"Белдрук"
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку "Ст. м.
«Няміга»"), у падземных
пераходах на плошчы
Перамогі і станцыі метро
"Пятроўшчына".

Падпісана ў друку 05.12.2024
у 16.00. Замова № 2717.
Наклад 3545.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»".
220013, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

© "Культура", 2024.

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах
рэкламы.